

Лозан Митев

ОЛИМПИЗЪМ и олимпийско движение

София 2016 г

Посвещавам този труд на учителите ми по Олимпизъм

*Борислав Йорданов
Надежда Лекарска
Николай Георгиев
Наталия Петрова
Карл Ленарц*

Предговор

Олимпийските ценности представляват скритата духовна и морална сила на спорта, която облагородява личността на спортиста и превръща спортното състезание в едно достойно изпитание на доблестта и човеколюбието. Благородният дух на атлетизма в спорта го превръща в мощен културно просветен фактор за пълноценно възпитание и изграждане на младежта и за това от Античността до днес състезаването основано на морални ценности е източник на социален напредък и развитие в обществата.

Изявата на благородните принципи в състезанията, които днес наричаме с обобщеното наименование олимпийски принципи, са универсално явление в човешката култура проявени във всички култури и народи под различна форма. Приносът на създателя на съвременното олимпийско движение барон Пиер дьо Кубертен бе в това, че той успя да ги обедини в едно движение и един общ идеал. Благодарение на този идеал олимпийските игри за малко повече от 100 години направиха спорта привлекателен за младите хора по цял свят.

Олимпийските игри са един от големите символи на Европейското културно наследство и за наша гордост, България е една от малкото страни, чиято спортна култура е толкова тясно свързана с олимпийската идея и атлетическия дух през столетията.

Както в Античността, така и в нашето съвремие, постиженията на нашите предци са били част от спортната култура на Европа и света. Блестящите изяви на българските спортисти поколения наред разкриват, че нашата младеж притежава ценни човешки добродетели и качества така необходими не само за спорта, но и за всекидневния живот.

Спортът, облагоден от ценностите на олимпизма е тази сила, която може да развие и да изяви благородния дух сред нашите младежи. Този дух е нужен за да ги превърне в силни личности притежаващи достойнство и чест, с които да преодоляват изпитанията на съвременния живот. Спортът и в бъдеще ще бъде естествена притегателна сила за младите хора, ако полагаме грижи за неговото практикуване в духа на олимпизма. Тези незаменими във възпитателно отношение възможности на спорта задължават спортния специалист да проявява отговорност, защото смисъла на нашата педагогическа дейност не е да преподаваме игри и упражнения, а да изграждаме доблестни и силни личности.

Автора

Философски, културни и нравствени стойности на олимпизма в спорта - Основни понятия

Думата **СПОРТ**(от лат. **des portare**, фр. **Desportes**, англ. **sports**) е позната отпреди много столетия и означава занимания извън сериозните дела, развлечения, игри. В съвременното си значение с разбирането за състезания, но от народно-традиционен характер понятието спорт или спортове се утвърждава в Англия от 14 в .сл.Хр. Още от тогава в Англия **игрите, забавленията и състезанията** имали две направления- едното за народа и другото- за знатните тези две направления се различавали по съдържанието, организацията, формата, мащабите и значението на състезателните прояви.

Днес думата спорт има много значения и определения, често изключващи се едно друго. В действителността с думата спорт наричаме толкова разнообразни двигателни изяви, че всеки може да се обърка за смисъла на това понятие. Хората, които бягат сутрин в градинката, децата, които играят на поляната, обучението в залата по айкидо, разгорещената футболна среща на стадиона, професионалистите боксьори на ринга, автомобилните ралита, разходката на възрастни хора в планината – всички казват, че спортуват. Често пъти с понятието спорт се наричат и дейности, които не съответстват на смисъла и съдържанието му. Тъй като понятието спорт е традиционно за англосаксонската култура, под това влияние и у нас за да се демонстрира по-голяма приобщеност към тази култура думата спорт се налага в дейности, за които ние имаме вековно изградени културни означения. Така напр.- системното телесно възпитание в училището, което използва спортовете като средство за развитието на човешката личност, все по-често се наименува „спорт“, което не съответства на същността на тази педагогическа дейност.

Същността на спорта

Най-съществените белези, по които можем да определим една дейност като спорт са:

ИГРАТА и СЪСТЕЗАНИЕТО за изява или победа чрез поставяне на личността в условията на изпитание до предела на възможностите, в което водещо значение има двигателната изява съчетана с усилието на волята и духа. Това, което прави състезанието интересно и драматично е **наличието на противник и противоборство**. Много пъти противника може да бъде човек(*борба, фехтовка, футбол и др.*), но в различни изпитания, противник може да бъде времето(*бяганията колоездене, ориентиране*), природата(*плуване, алпинизъм, парашутизъм*) предмети(*гимнастика, вдигане на тежести*) и др. Това определя невероятното разнообразие от различни видове състезания и изпитания, които човек е създал и може да създаде като видове спортове.

*Състезателната борба е наречена с гръцкото понятие **Агон**/битка противоборство/, а системата от състезателни прояви гръците наричат **Агонистика**.*

2. **Наличие на организация на проявата или системата от прояви.** Това може да бъде религиозна, образователна, политическа институция, отделна личност, компания. В организацията се включват всички хора, които имат значение в подготовката, осигуряването и провеждането на състезателните прояви.

3. **Наличие и спазването на определени писани и неписани норми,** чрез които се гарантира смисъла на състезаването и се предпазва от възможности то да бъде използвано и деградирано извън неговото значение.

4. Социално предназначение на състезателните дейности. Многообразието от интереси, цели и мотиви за провеждане на спортни занимания, както и различното използване на спортните занимания в живота са създали много разновидности на спортната дейност: **спорт за здраве, за възпитание** и двигателно развитие на личността, **за военна и бойна подготовка, за развлечение, за социално общуване, високи постижения, за зрелище и печалба,** за развитие на **красиво тяло, за душевно успокоение, за отслабване** и още много други.

В различни епохи и култури състезателните изяви от такъв тип имат различни наименования, но по същество имат една и съща природа. В древна Гърция се използва изразът АТЛЕТИКА (атлетизъм), в Древния изток това са бойните изкуства (у-шу/кунг фу в Китай, калари паяту в Индия и др.)

С понятието **спорт** често описваме две различни неща. На първо място ние говорим за отделни **видове спортове** двигателни дейности (*игри, упражнения или двигателни изяви*) със състезателен характер като: **плуване, баскетбол, кърлинг, колоездене, джудо, танци и др.** Въпреки, че всеки един спорт се различава по характера на своята двигателна дейност, правила, място и начин на провеждане, това което ги обединява е наличието на състезание, правила, **еднакви цели – победа и достигане на постижение,** наличие на организация за подготовка и провеждане на изявите.

От друга страна **спорт** представлява събирателно понятие на всички спортни дейности, видове спортни организации и институции, които развиват системно състезания в едно общество.

Съобразно причините, интересите и целите на развитие, спортът може да се обозначава като политически, комерсиален, аматьорски, военен, ученически, рекреативен, социален/масов (спорт за всички) и др.

Понятието спорт често се използва като заместител на понятието ТЕЛЕСНА КУЛТУРА и се прави опит с него да се означава всичко, което се прави в едно общество за развитието на двигателната подготовка на обществото. Такъв подход за превръщането на спорта в общо водещо понятие се налага от влиянието както на англосаксонското разбиране и културни традиции, така от доминиращото развитие на елитния спорт като определяща норма за двигателна култура през ХХ в. С това се пренебрегват други значими разновидности на телесната култура, освен спорта – туризъм, закаляване, танци, естествено-приложни занимания, телесно възпитание, самостоятелна двигателна подготовка и др.

Спортната и телесната култура на едно общество ни разкриват равнището на развитост на неговите ценности, взаимоотношения, организация, богатство на дейностите, материалните условия и др. свързани с изграждане и опазване здравето и възпитанието на членовете на обществото.

Като социално явление спорта има и някои особени за него социални стойности и значение. Спортната дейност може да се превърне в **белег или изява на социална принадлежност и превъзходство**. Той може да се използва като **политическо средство** за въздействие. В него има и редица **религиозно-идеологически** съставки, които го правят **полезен за въздействие върху съзнанието на хората**.

Произход на съвременния олимпийски спорт

Игрите и състезанията са от малкото ценности, които са присъщи на всяко човешко същество. Тяхната загадъчна сила сякаш обединява и сближава всеки, който се докосне до тях. Същевременно в играта всеки един запазва и изявява своята личност по най-открит начин. Не случайно древната мъдрост гласи, че човек се опознава, когато е на път и когато играе.

Играта и състезанието преодоляват ограниченията на цивилизациите и времето, преминават през границите между хората. Те пораждаат единство във вълненията на играещия и на зрителите и разкриват по много ясен начин характера, качествата, възможностите и творчеството на играещия. Най-важното за спортиста и неговия наставник е да знае, че в условията на играта се развива най-пълноценно **творчеството, интелекта, морала и навиците на личността**. Играта и изпитанието формират много силно нравствени ценности на социалното общуване и социализират личността пълноценно. Ето защо те имат първостепенно възпитателно значение за пълноценното изграждане и развитие на младия човек.

Големият английски педагог **Томас Арнолд** – директор в колежа на град Ръгби основава своя педагогическа школа, в която поставя състезанието и играта в основата на цялостна образователна реформа във Викторианска Англия от началото на XIX в. Арнолд въвежда основополагащ принцип във възпитателната работа спортното състезание и самостоятелността в подготовката на учениците на основата писани и неписани правила. Той насърчава ученическата самоорганизация в клубове и публични изяви-състезания, прегледи, спортни празници. На тези изяви, в тържествена обстановка и с ритуали от времето на рицарската епоха Томас Арнолд се е стремил да насърчава младежите да се усъвършенстват чрез предизвикателствата на противопоставянето в спорта и публичната изява. Томас Арнолд обобщава традиционните морални ценности на рицарството и народа в принципите на Фейър плей/честната игра, които са най-съществения елемент от развитието на спортната дейност в коледжите.

Честна игра/Fair play .

В условията на състезания, спортна подготовка и взаимоотношения с всички, които участват в спортния живот, спортистът спазва следните правила:

уважение към противника, съдията и съотборника,
безкористност и запазване свободния дух на състезанието,

добросъвестно спазване на правилата,
предимство на нормите на човечността над изгодата и стремежа
за победа в играта,
достойно поведение в предизвикателствата на нечестната игра.

Моралните правила превръщат спортното състезание е една благородна борба, която постепенно изгражда у младия човек много важни качества: издръжливост, увереност, умение за справяне с предизвикателствата, доблест, сърчност, съобразителност, смелост.

Този тип спорт приема наименованието аматьорски спорт и стават основата на разбирането за същността на олимпийския спорт възприет от **Пиер дьо Кубертен** – създателят на съвременното олимпийско движение.

Барон **Пиер дьо Кубертен** произхожда от рицарски род. Въпреки, че е аристократ със строго елитарно и консервативно образование, той изповядва демократични и либерални разбирания. Макар, че е чистокръвен французин, той е привърженик на англо-саксонския дух в образованието. В своя обществен живот той проповядва големите идеали за възпитание и реформи в педагогиката, а същевременно се занимава с най-висша международна политика. Макар и ценящ преимуществата и величието на Европейската култура, той пламенно насърчава толерантността и хуманността към всички народи и социални слоеве. Именно тези някои характерни черти изявяват бурната личност на този човек, който направи подвизи за да възроди духа на античния атлетизъм и да възобнови олимпийските игри.

Моралните стойности на спорта и олимпизма

Олимпизмът възприема ролята на спорта и играта като образователно предизвикателство и културно средство за изграждане на съвременния човек, защото състезанието и противоборството дават на човека свободата и дръзновението да твори, да утвърждава и изявява своята личност. Играта и **състезанието се провеждат с цел да се постигне победа**. Това означава, че в състезанието има **и загуба**. Така краят на състезанието създава едно неравенство между противниците, което често предизвиква вълненията и драматизма в него. Краят на състезанието винаги определя победител и победен, като с това поражда много сложни психологически нагласи в личността на единия и другия състезатели или отбор. Именно тези психологически състояния на победителя и победения са ключът към разбиране педагогическото значение и смисъла на нравственото в спорта -справедливостта и истината, което поражда уважение и към двамата състезатели. Ако победата и загубата са последица от една честна и достойна игра, в която по-добре подготвеният побеждава благодарение на своите по-добри качества, техника, тактика и подготовка, то **неравенството между двамата състезатели (победител и победен) е естествено и е символ на справедливост**. Честното състезание, в духа на принципите на олимпизма, дава възможност да се запази достойнството и на двамата противници чрез уважението между тях и признанието на изхода от борбата.

Ако, обаче, с цел да се постигне победата се използват измамни или непозволенни средства извън правилата и духа на честната игра, ако в състезанието състезателите приемат своя противник като враг чрез **озлобление, незачитане и унижение**, тогава състезанието за победа се изражда в **конфликт, който поражда несправедливост, омраза и ожесточение между противниците**. Така се разрушава духа на олимпизма. Вследствие на такова състезание победителят изгражда у себе си надменност и чувство за лично превъзходство, а победеният – на унижение и недостойнство, а с това техните взаимоотношения деградират.

Обучението в олимпизъм изисква усвояване на тези най-големи трудности за спортиста – да се бори в духа на честната игра и да приема с достойнство изходът от състезанието – **да умее да печели, но да умее и да губи достойно**. Тази подробност е напълно изоставена като възпитателен проблем в цялата педагогика включително и спортната педагогика и психология. А всъщност това е един от най-сложните въпроси на възпитанието, който спортния специалист е призван да се подготви и да умее да разреши успешно, ако системно обучава своите възпитаници в духа на олимпийските принципи.

Победата и загубата играят днес изключително голяма роля в обществения живот и за това спортното възпитание е естествено средство за изграждане морала на съвременния човек. Ето защо спортното занимание, играта и състезанието, подготовката на спортиста е и проблем на моралното изграждане на личността, която да е способна да налага духът на справедливостта в спорта и да възприема спокойно и доблестно резултатите от борбата в спорта, а след това и в живота.

Духът на честната игра, който е в основата на олимпизма, днес е подложен на ерозия, както в елитния спорт, така и във всекидневните занимания с игри, състезания и двигателна активност, дори и в училищата. Липсата на системно педагогическо възпитание, признаване и утвърждаване на моралните принципи в спорта се запълва много бързо с друг тип принципи – принципите на насилието и измамата, които стават двигателя на спортната борба. Главната причина за това е **нездравия стремеж за победа на всяка цена** и нежеланието, **неспособността и неподготвеността да се губи в спорта**.

Трябва да се подчертае, че разпространението на насилието в съвременния спорт се поражда както от пренебрегването на възпитателната работа със спортиста, така и с влиянието на общественото насилие в съвременния свят. Отказът от честната игра, обаче, разрушава не само красотата на спорта. Насилието и измамата в спорта унищожават спортния дух, разрушават човешките взаимоотношения между спортистите. Тези явления унищожават личностните добродетели и достойнство на самия спортист. В крайна сметка спортът, състезанията и игрите основани на измамата не само не оказват възпитателно въздействие върху личността на спортиста, но те са опасни за неговото възпитание и изграждане като пълноценен участник в обществения живот. Спортът постепенно губи своята културна мисия в обществото.

Олимпийският спорт

Всяка една състезателна изява и двигателно усилие на личността, която има за цел нейното усъвършенстване, утвърждаването на честността, справедливостта, уважението към другите и стремежа за добруване може да се нарече олимпийска изява. Такъв тип спортна дейност отговаря на олимпийската идея и

принципи с *олимпийския идеал*. В тях е заложено разбирането, че олимпийски спорт представлява дейност свързана с подготовка и участие в състезания, които се използват за възпитанието и изграждането на спортиста като една хармонично развита личност – съчетаваща в себе си морални добродетели, духовно богатство и телесна красота. Другото условие един спорт да бъде олимпийски е свързан с организационно изискване той да бъде признат от ръководната организация на **Международното олимпийско движение** днес – **Международния олимпийски комитет**. Така например не са олимпийски спортове и различни изяви, в които значителна роля в състезанието имат технически приспособления, които се провеждат само за комерсиални и зрелищни цели или такива, които развиват едностранчиво човека – например автомобилизъм, кеч, комерсиалните разновидности на много от спортовете (бокс, тенис, ветроходство и др.), риболов, надяждане с яйца, сечене на дърва и др.

Защо често се използва понятието атлетика и атлетизъм?

В Древна Гърция разбирането за възпитанието на младия човек се основава на религиозните ценности за хармония и съвършенство на личността, които могат да се постигнат не със специализиране в една област, а в стремеж за хармонично усъвършенстване. Това определя принципа на универсализма и многостранната подготовка. Названието на тази универсална подготовка гърците на рекли *гимнастика*, а нейната изява **атлетика**-място за изява на бойците и благородниците – атлети. Старите гърци наричали състезателите **АТЛЕТИ** (*от гр. атлитис – благороден издигнат, стремящ се към съвършенство, борец се за победа*). Атлетиката като понятие за универсално изпитание включва изпитания в най-различни двигателни изяви. Пет от тях са класически - бягане, хвърляне на диск и копие, скок на дължина, надбягване с колесници, борба и др. Гърците утвърдили като канон на 5 основни изпитания, които формирали идеала за атлета – това е ПЕНТАТЛОН – петобой – бягане, хвърляне копие, хвърляне диск, скок дължина, борба (*пента атлон – пет надпреварвания, от гр.*)

С течение на времето съобразно разбирането за атлетически състезания непрекъснато се включват нови изпитания и спортове. Днес, особено в Европа, Америка и Австралия, понятието атлет или атлетика продължава да се използва като определение на състезател, състезания. Произходът на това понятие идва от еволюцията на английската система за двигателна подготовка от коледжите, където обобщението на заниманията с естествени упражнения – бягания, скачания и хвърляния- track and fields, игри - games и бойно-приложни занимания combat and military events се нарича атлетика – athletics, по подобие на старите гърци и символизира идеята за универсализъм в заниманията със спорт.

Понятието *Лека атлетика* произхожда от Германия и е свързано с наименованието на сбора от бягания, хвърляния и скачания, за разлика от тежката атлетика, с която обозначавали противоборствата и силовите изяви. Много често понятието атлет се използва с разбиране за състезател и в рамките на олимпийската терминология. Такова е понятието *Олимпийски атлет*. То се налага поради обстоятелството, че не всички състезатели, които стремят към победа и върхово постижение спазват или възприемат идеите на олимпизма.

Олимпийските идеали в неспортни дейности

От друга страна е много много важно да се отбележи, че разпространението на олимпийските идеали и ценности се изграждат и развиват не само в условията на състезания, а и в други двигателни дейности, които нямат спортен характер – алпинизъм, училищно физическо възпитание, игрална дейност, самоподготовка и обучение в бойни школи като айкидо, където няма ярко изразени състезателни елементи и др. Ето защо развитието на такъв тип дейности имат много голямо значение за разпространение на моралните ценности и идеали на олимпизма като средство за възпитание на човека. Причината за това е, че в този тип двигателни изяви се включват много повече хора, докато в елитния спорт много по-малко младежи имат достъп до спортна подготовка,. От друга страна, в елитния спорт образователната и духовно-възпитателната работа в духа на олимпийските ценности е поставена в неравностойно положение и все по-широко се насажда у треньори, организатори и състезатели стремежите за победа, както и интересите за печалба.

Олимпийското възпитание се свързва с **голямата мисия** на спорта в обществото – **да допринесе за подобряване на обществените взаимоотношения и да издигне култа към хармонично развитата личност.** Ето защо олимпийският спорт се свързва с държавната политика и влияние, образованието, медиите и икономиката.

Античните извори на съвременния олимпизъм

Особености на атлетизма в Античността

В древността игрите и състезанията имали голямо обществено значение за възпитанието на младежта и за това били познати сред всички народи. Не случайно възпитанието и обучението се създават в недрата на първобитната епоха от заниманията с игри, състезания и упражнения.

Всяко едно общество, което се е стремяло към оцеляване и напредък е отделяло много голямо внимание на възпитанието чрез телесни упражнения, игри и състезания ето защо този тип дейности се превръщат в религиозни стойности, които **чрез свещени ритуали и посвещения се определят като център на социалния, културен и религиозен живот на общностите**. От първобитните племена до големите империи, ние срещаме многобройни примери: инициациите при индианците, школите в Индия и Китай, обучението в армиите на Асирия и Рим. Но най-голямо развитие те получили в Древна Гърция. За гърците състезанията станали най-съществената изява на тяхната религия. Те се превърнали в най-свещените празници, които обединявали гърците от всички краища на Елада. Подобно значение на състезанията намираме в културата на траките, която по своето съдържание и значение е сходна с тази на древните гърци.

Атлетизмът и религията при старите гърци

Причината за това голямо значение на състезанията в Стара Гърция се крие в техните фундаментални религиозни ценности, че състезанието е израз на противоборството между боговете на доброто и злото.

Една легенда за основаването на олимпийските игри разказва за голямата битка между Зевс и баща му бог Кронос. Зевс бил предводителят на младите Олимпийски богове, които обичали и закриляли хората, утвърждавали доброто, справедливостта и красотата на природата. Бащата на Зевс - бог Хронос водел със себе си титаните и тъмните сили, символизиращи хаоса, мрака и поддържащи сред хората невежество, омраза и робство. Битката между Зевс и баща му Хронос била страшна и продължителна, но Зевс успял да победи баща си и след като го убил, издигнал величествена могила. На това място той решил да основе състезания между боговете олимпийци по бягане, борба и юмручен бой, с което да отпразнуват голямата победа на доброто и човеколюбието.

Хората, в признателност към своите богове започнали да провеждат състезания по подобие на тези организирани от Зевс. В негова чест, в подножието на величествения хълм Хронос(в преданието-неговата надгробна могила) елините основали свещени състезания- Олимпийски игри (*на гръцки – Олимпиакес агонес - Олимпийски борби*).

Целите на древногръцкия атлетизъм

Съобразно своята религия, по примера на своите богове, гърците издигнали в култ състезанието/борбата (на гръцки агон). Всички състезания били посветени на олимпийските богове и били наричани **АГОНИСТИЧНИ ИГРИ** (*състезателни игри, противоборства*) в памет на огромната битка между доброто и злото. Всички те били посветени на стремежа на хората да се

доближат до съвършенството на своите богове. Този идеал те нарекли **КАЛОКАГАТИЯ** – стремежа за красота, благородство и духовно богатство на личността. Това е била и основната функция на религията – да насърчава възпитанието чрез стремежа за усъвършенстване в духа на хармоничното развитие на младежта. Калокагатията изразява античното разбиране за хармония и човешко съвършенство. Изявата на този идеал ставал на свещени състезания, в които състезателното и религиозното били в единство. Гърците провеждали разнообразни агонистични състезания с религиозен характер. Такива били **Питийските игри** посветени на бог Аполон, **Панатинейските игри** посветени на Атина Палада, **Истмийските и Коринтски** игри посветени на Херакъл, **Немейските игри**-посветени на Зевс, **Херите** посветени на Хера (*единствените игри за девизи, които се провеждали в Олимпия*) и др. Най-голямо значение, обаче имали **ОЛИМПИЙСКИТЕ ИГРИ** посветени на главния гръцки бог Зевс.

Всъщност гърците не познавали понятието олимпизъм така, както ние го разбираме днес. Те наричали само игрите си олимпийски, защото техните богове-покровители се наричали Олимпийци. Небето, където били боговете, можем да го сравним с християнското разбиране за рай и с това да подчертаем, че Олимпийските игри били божествени състезания. Така ги описва и Павсаний в прочутите си олимпийски оди. Тяхното изключително значение изтъква Аристотел, Платон и Питагор и други знаменити мъдреци на Елада.

Забел. Често се среща недоразумение като олимпийските състезания в древността се свързват с планината Олимп. Тази планина е наречена с това име заради близостта си с небето, където живеят боговете и то много по-късно в гръцката история и култура. Дълги столетия след основаването на състезанията в Олимпия елините на са познавали планините в Северна Гърция.

Олимпия и олимпийските игри

Олимпийските игри се провеждат в свещената долина Олимпия между живописните хребети на полуостров Пелопонес – южно от Атина на около 260 км. Олимпия е свещенна местност със светилище подобно на Перперикон, Атон или Мадарския конник. На това място елините изграждат в продължение на няколко века изящен образец на гръцката архитектура – Светилището с множество храмове, съоръжения за състезателите и гостите, сгради за отделните градове държави, които постоянно участват в игрите и пазят своите богатства на тази свещенна територия и разбира се- стадиона и хиподрома.

Това свещенно място е от незапомнени времена, но първите исторически сведения за състезания са *от 776 г. пр. Хр.* Има непреки доказателства, че в Олимпия е имало по-стари състезания на това място. Може да се предполага, че близостта на Микена до Олимпия е важна причина за пренасяне на по-ранни свещенни култове от времето на Микенската цивилизация.

Свещенните олимпийски игри продължават да се провеждат до 394 г. сл. Хр., когато са забранени от Римския император Теодосий II. В своята над 1200 годишна история олимпийските игри преживяват значително развитие и промени.

Провеждането на свещените състезания става на всеки четири години по време на високосната година. Подготовката за състезанията започва от края на пролетта, когато вестители от Олимпия обхождали всички гръцки градовете-държави(полиси) за да оповестят началото на състезанията и призоват най-добрите младежи подбрани от местни състезания за участие. В тържествена обстановка, пред всички граждани, вестителите произнасяли думите на свещения мир **ЕКЕХИРИЯ**

“Нека бъде свят без убийства и престъпления и без дрънкане на оръжия!”

За свещения мир има една интересна легенда. В нея се разказва за основаването на игрите. Преди тях два гръцки полиса Елида и Спарта били във война много десетилетия и изтощението между тях ги съсипвало напълно. За да се спасят от разорение двамата царе търсейки как да намерят изход за да сключат мир, отишли при оракула в Делфи. Той им казал: “Възстановете старите игри в Олимпия и мирът между двете държави ще бъде утвърден.” Тогава двамата владетели Ифит на Елида и Ликург на Спарта взели един диск, с който се състезавали атлетите и на него написали свещения мир между двете държави и с това поставили новото начало на игрите.

След като били призвани от глашатаите, най-доблестните младежи на Елада се отправяли към Олимпия за да се подготвят за големия празник. Свещениците, които организирали състезанията, най-напред проучвали достойнствата на всеки участник. В игрите се допускали за участие само свободни гърци, които изповядвали гръцката религия и не са уличени в недостойни прояви и престъпления. Свещениците подлагали на тренировка участниците в продължение на един месец за да се подготвят за игрите. Именно там свещениците – треньори наблюдавали достойнствата на младежите и подбирали тези, които можело да се състезават по време на игрите.

Близо до храма на Зевс в Олимпия били построени голяма **ПАЛЕСТРА** и **ГИМНАЗИЯ**, в които се е водела подготовката на атлетите. Палестрата и гимназията са училища, така както днес съществуват основни училища и гимназии. В тях възпитанието в добродетелите на гражданина има своето централно място и значение. Но най-важното и разпространено възпитателно средство е било обучението по **ГИМНАСТИКА**. Днес ние приемаме гимнастиката като спорт на уредите: висилка, халки, успоредка, кон и др., както и някои основни, изправителни и строеви упражнения. Гърците са имали коренно различна представа и практика. Това се определя от смисъла на думата гимнастика.

На гръцки *гимнос* означава гол човек, а *Гимнастика* – упражняване с голо тяло.

Причината гърците да се упражняват и състезават голи се разкрива от една легенда, в която се описва състезание в Олимпия по бягане. По средата на пътя препаската на един атлет паднала и той сякаш като окрилен стигнал пръв до финала. Смятало се, че това било знамение на боговете и всички състезатели хвърлили препаските си.

Гръцката гимнастика била система за задължително обучение на младежите в бойни упражнения, игри и естетически упражнения с музика. Най-значима част на гимнастиката бил петобоят, който имал свещено значение и е свързан със състезанията.

Състезанията в Древна Олимпия

Празникът в чест на Зевс започвал с жертвоприношения и религиозни служби в многобройните храмове на Олимпия. След това, в тържествена процесия, служителите на храма на Зевс и състезателите навлизат в **СТАДИОНА**. Тогава атлетите полагали свещена клетва, а организаторите поставяли свещения огън взет от храма на малък олтар за да осветява символично състезанията и съдиите с божествената светлина на справедливостта и честта.

Първоначално атлетите мерели своите сили в състезания по бягане. По-късно постепенно били прибавяни състезания по хвърляне на диск и копие, скок на дължина с тежести и борба. Те били обединени в **ПЕНТАТЛОН** (петобой), в който състезателите трябвало да се представят и в петте изпитания последователно.

В олимпийските игри се включват и други видове състезания: юмручен бой, конни надбягвания, надбягвания с колесници, бягане с бойни доспехи и др.

Интересно е, че по време на игрите се провеждат и състезания по изкуствата – поезия, музика, риторика, скулптура. По време на игрите големите гръцки философи и писатели Аристотел, Талес, Платон, Сократ, Изократ и др. В Олимпия са сътворени и едни от най-великолепните образци на гръцката скулптура от Фидий, Лизип, Поликлет и Праксител. В Олимпия са изработени едни от най-големите шедьоври на елинското изкуство: Статуите Дискобол, Копиеносеца, статуята на Хермес с малкия Аполон, на богинята Нике и др. са блестящи образци на идеала за съвършенство на старите гърци.

Религиозното значение на олимпийските игри е изразено най-добре в смисъла на тези Свещенни празници – изява и постиженията на човека в стремежа му да стане богоподобен. Именно това е и смисъла на олимпийската победа като своеобразен дар на атлета към Зевс – победа на тялото, духа и морала. Смятало се, че олимпийският победител е вдъхновен и закрилян от божието провидение и воля. Олимпийският победител се смятал за герой. Символично той получавал като награда едно маслиново клонче от свещеното дърво до храма на Зевс. С това ярко се подчертавал религиозното значение на победата, а не материалният интерес или стимул за изява. Всъщност маслиненото клонче е нямало никаква материална стойност. Символ на победата са били също така лавровия венец или палмово клонче, които имат същото значение.

За да увековечат подвига на олимпийските победители, наричани **ОЛИМПИОНИКИ**, свещениците поръчвали изработването на техни статуи. Така те запазвали славата и името на победителя за бъдещите поколения.

Олимпиониките били посрещани с небивала радост и тържества в родните им градове-държави. Имало обичай да се разрушават крепостните стени за да се направи специален път на победителя. В своя град олимпионикът получавал най-големи почести и много материални награди. В негова чест били издигани статуи за прослава.

По време на игрите в Олимпия се събирали най-знатните мъже на Елада. На стадиона се събирали над 40 хиляди зрители за да станат съпричастни на свещените състезания в атлетиката и изкуствата. Така олимпийските игри се

утвърждават като един общоелински религиозен, политически, търговски и културен център обединяващ представителите от над 200 полиса. За да се опази това единство, свещениците в Олимпия забранили на посетителите да носят и ползват оръжие в духа на свещения мир - **екехерия**. Също така жените нямали право не само да участват, но и да присъстват като зрители. Тези правила били много строги и се спазвали точно. Веднъж, обаче спартанците успели да влезнат с оръжие в Олимпия и тогава били наказани 30 години да не участват в игрите. Строгостта на олимпийските правила била нарушена веднъж от самите свещеници, които имали длъжността да съблюдават тяхното спазване. Стара легенда разказва, че една майка, чийто син бил прочут атлет, решила да отида в Олимпия за да подкрепи своята рожба. Тя се преоблякла като мъж и се смесила с множеството зрители. Когато нейният син извоювал победата, от щастие тя скочила към него, но паднал плаща, с който се прикривала и веднага била заловена от съдиите. Наказанието било смърт, но преди това, пред съвета на жреците тя трябвало да разкаже, защо е нарушила това свещено правило. Жената разказала за обичта към своя син, който тя отглеждала и насърчавала за да бъде пръв измежду гърците. Когато попитали жената кой е нейния баща, тя отговорила, че нейния баща е олимпийски победител. Попитали я, кой е нейния мъж-тя казала, че и той е олимпийски победител. Свещениците развълнувани от чувството се посъветвали и взели решение, че една дъщеря на олимпийски победител, която е съпруга на олимпийски победител и е родила олимпийски победител не може да бъде съдена от тях, защото тя има закрилата на боговете.

Много са героите на олимпийските игри в древността, които със своите подвизи разкриват постиженията на гърците в стремежа за съвършенство и благородство на човека. Много известни са борецът Милон Кротонски, който 6 пъти печели олимпийска победа, Леонид от Родос прославил се като най-бързия бегач през античността завоювал 3 олимпийски победи. С всички тези примери, елините насърчавали възпитанието на младото поколение като герои.

Упадък на елинския атлетизъм и залез на Олимпийските игри

С утвърждаването на империята на Александър Македонски започват остри конфликти и икономическа слабост сред гръцките градове държави. Благоденствието и богатството, както и добрият ред в обществото били унищожени. Скоро елините от една световна империя за 10 години се превърнали в лесна плячка за завладяване а то мощната Римска империя. Римляните извършили много промени като отнели аристократическия статут на елита, променили изповеданията на религиозните култове в прагматичния и ограничен римски боен дух. Наложили робство и за самите гърци. С това настъпва упадък на елинската цивилизация в духовно и морално отношение. В Олимпия състезанията загубили своя свещен характер и се превърнали в зрелища за забавление. На мястото на елитната младеж се появили друг тип спортисти – от низшите обществени слоеве, които се състезавали за да доставят развлечение на зрителите единствено за пари и преживяване. Тези състезатели били наречени **АСКЕТИ**. В игрите участвали и много чужденци, които не уважавали старите ценности и идеали на игрите. С това се изгубили ценностите, смисъла и значението на старите празненства в Олимпия.

Когато римляните завзели Гърция, те въвели в Олимпия гладиаторски борби и циркови прояви. Така Олимпия се превърнала в място на кървави зрелища и развлечения. Когато Римската империя приела Християнската вяра за държавна религия, властите решили да сложат край на всички обществени прояви, в които човешкият живот и унижение се използват за забавление. Християнството е смятало тези зрелища за езически и развращаващи морала на обществото и това наложило тяхната забрана. През 394 г. император Теодосий II забранил всички езически, бесовски обичаи и култове. Така били забранени гладиаторството, цирковите игри и в това число атлетическите състезания.

След забраната на олимпийските игри, култът към Зевс бил пренесен в Мала Азия, а Олимпия била подложена неколкостранно на разграбване от хуните и готите. Накрая през V век две силни земетресения разрушили Олимпия, а свещената река Алтей покрила руините с пясъци и тиня. Олимпия изчезнала от лицето на земята и с това била забравена нейната слава и величие на най-големите състезания на древността.

Възкресението на олимпизма и създаване на Модерно олимпийско движение

С унищожаването на Античната цивилизация през V в сл.Хр., в Европа се утвърждава културата на новодошлите чужди народи – гети, хуни, готи, англи, сакси, бургунди, келти и др., чиито народни обичаи и състезания били на първобитна степен на развитие. С течение на времето, особено след Ренесанса, Европейските кралства постепенно преоткрили Античността чрез изучаване на старите познания и разкритието на науката. Така за първи път Йеронимус Меркуриалис, в своята книга „Де Арте Гимнастика“ 1569 г. за първи път на Запад споменава за древните олимпийски игри, но това знание си останало затворена в академиите от онази епоха без да даде яснота за богатството на древногръцката атлетическа култура.

Когато започнало изграждането на индустриално/промишленото общество (началото на капитализма от края на XVIII и началото на XIX в.) населението на индустриалните държави започва да се съсредоточава в градските промишлени центрове. Така игрите, състезанията и празниците на народите в Европа били пренесени от селото в града, но това води до тежки сътресения и поражения на общественото значение на игрите и състезанията. Най-ярко тези процеси се развиват в Англия – родината на модерния спорт. С принудителното отнемане на земите и препитанието на селяните от предприемачите, селяните били превърнати в наемни работници и заселени в големите промишлени центрове като Манчестър, Лийдс, Лондон и др. В новите условия настъпва бърза деградация и упадък на старите селски игри и празници. Те загубили своето религиозно значение и започнали да отмират. Но навикът и традициите към игри и състезания сред работническите маси се превърнал в една голяма възможност за множество авантюристи и предприемачи, които решили да използват състезанията като средство за печелене на пари. Те използвали състезанието като средство за зрелище, което е оставало едничката духовна проява на безжалостно експлоатираните работници. за да печелят пари и богатства.

От селските игри, предприемачите създали зрелищни състезания, на които започнали да организират залагания. Постепенно състезанията за залагания обхващат борба, бокс, надбягвания, езда и други спортове. За да се подготвят такива състезатели, предприемачите, по примера на колежанските и аристократични спортни клубове, създават професионални спортни клубове за подготовка на атлети подбрани от бедните слоеве на населението, които да осъществят тази дейност срещу заплащане и препитание. Това сложило началото на **КОМЕРСИАЛНИЯ**(търговски) спорт.

Поради особеностите на английската традиция, този тип спорт бил наричан **ПРОФЕСИОНАЛЕН СПОРТ**. В това съдържание на думата англичаните разбират състезаване, което е средство за печелене на пари като препитание и вид непрестижна трудова дейност за низшите съсловия. Състезателите били наричани **професионалисти** – дума, която е имала презрително значение по онова време-хора от низшите съсловия, които се препитават като наемници за тежка или непривлекателна работа.

Широкото разпространение на професионалния спорт създавал предизвикателства към традиционно практикуваните от старата аристокрация състезания и игри по голф, крикет, плуване, езда, бокс, гребане и др. Аристократите смятали, че само

те разпространяват истинския дух на рицарство и благородство в спорта и нарекли своя вид спорт **АМАТЪОРСКИ**(*любителски от лат. amare – обичам*). С това те искали да се разграничат от повсеместната практика на търгашество и зрелищност в спортните прояви на гражданите и ширещото се насилие и грубости в селския спорт. Аматъорски бил и спортът практикуван в Английските университети и колежи разработен като модел от Томас Арнолд. Между комерсиалния и аматъорския спорт започнала голяма война за утвърждаване на основните принципи на развитие на спорта в обществото. В тази борба се заражда и модерното олимпийско движение, основано от **ПИЕР ДЪО КУБЕРТЕН**.

Пиер дьо Кубертен през целия си живот се опитвал да създаде най-демократични условия за развитието на спорта за всички млади хора. За да постигне това той решил да основе ново движение, което да постави на първо място човеколюбието и грижата за хармоничното и благородно израстване на младите хора. Кубертен проучил опита на големите педагози на онова време и решил да съчетае всичко ценно в спорта и да преодолее вечните вражди между спортните организации и националните ограничения на системите за телесно възпитание от XIX в. Той запазил благородните и възвишени принципи на любителския/аматъорски спорт като преграда за насилието, измамата, корупцията и търгашеството широко разпространени в професионалния спорт. Кубертен възприел като основа на новото спортно движение състезанията в училищата и спортните организации за младите хора по примера на Томас Арнолд, развивайки идеята за създаване на международни състезания с най-изявените представители на всяка една нация. Но вместо в колежа, Кубертен издига ролята на гражданските или обществени спортни клубове като център на младежкия спортен живот.

Пиер де Кубертен възлагал на спорта големи надежди да изяви духът на солидарност и уважение между народите и естествения стремеж на хората към мир. Чрез един световен празник на младежта и изява на нейния дух в универсални **състезания, Кубертен искал да изгради идеала за разбирателство между всички народи**. За да създаде цялостна концепция за развитие на обновения и облагороден от античния дух спорт, той определя основните принципи на олимпизма като философия на съвременния спорт. Нещо повече, тези принципи той нарича Атлетическа религия(*religio athlaete*).

Олимпийски принципи на Кубертен

*1.Основната цел на развитието на личността е хармоничното развитие съчетаващо двигателното, моралното и духовно начало и човешката личност. Израз на това разбиране е примерът с древногръцката **Калокагатия**.*

*2. Усъвършенстването на личността става в условията на непрекъснато изпитание чрез състезания, които развиват стремежа за надмогване на моментните възможности на човека, независимо от тяхното равнище. Израз на този стремеж е олимпийския девиз „**По-бързо, по-високо, по-силно**“.*

3.Идеята за безкористния характер на упражняването и състезаването съобразен с истината, справедливостта и уважението към противника. Тези

ценности са изразени в правилата на **Честната игра** - *Fair play*) водещи пълната нравствено издигане на атлета с обществото.

4. Въвеждане на идеята за утвърждаване на мира и уважението между народите чрез спорта. Олимпийските игри да служат като посланник на мира по примера на древната **Екехерия**.

Поетичен израз на тези идеи Пиер дьо Кубертен представя в своето значимо произведение Ода за спорта, с която под псевдонима Жорж Оро, получава златен медал на конкурса по поезия по време на петите олимпийски игри в Стокхолм 1912 г.

Ода на спорта

I.

О спорт, удоволствие на боговете, същност на живота, ти се появи внезапно в сред сивата поляна, където се вълнува неблагоприятния труд на съвременното съществуване, като сияещ пратеник на изчезналите векове, на онези векове, когато човечеството се усмихваше, когато утринната бледа светлина озаряваше върховете на планините и слънчевите лъчи нашиарваха недрата с тъмни бранища.

II.

О, спорт ти си прелест! Това си ти творецът на тази сграда, каквато е човешкото тяло и което може да стане отблъскващо или възвишено в зависимост от това, дали е унищожено от долни страсти или здраво изградено чрез усилието. Никаква красота не съществува без равновесие и без съразмерното и ти си несравнимият господар на едното или другото, защото ти пораждаш хармонията, ти ритмуваш движението, ти правиш силата грациозна и ти слагаш мощ в това, което е гъвкаво.

III.

О, спорт, ти си справедливост! Съвършената правда, напразно преследвана от хората в техните обществени институции, се установява от само себе си около тебе. Никой не може да надхвърли с един сантиметър височината, която може да скочи, нито с една минута да намали времетраенето на своя бяг. Съчетанието на физически и духовни сили единствено определя границата на неговия успех.

IV.

О спорт, ти си дръзновение! Целият смисъл на човешкото усилие накратко се състои в една дума – да смея. За какво са ти мускули, за какво ти е да се чувстваш гъвкав и силен и да култивираш своята гъвкавост и сила, ако не за да смееш? Но дръзновението, което ти вдъхновяваш, няма нищо общо с безразсъдната смелост, която въодушевява авантюриста, когато той предоставя на случайността целия свой успех. Това е едно благоразумно и премислено дръзновение.

V.

О спорт, ти си чест! Титлите, които ти се присъждат нямат никаква стойност, ако са придобити по начин противен на абсолютната лоялност и на съвършената безкористност. Този, който е успял благодарение на някакво осъдително лукавство да измами своите другари, изпитва срам и се срамува от позорното прозвище, което ще бъде прикрепено към неговото име, ако се открие измамата, от която се е възползвал.

VI.

О спорт, ти си радост! При твоя повик плътта празнува и очите се усмихват, кръвта тече обилно през артериите, хоризонтът на мислите се избистря и става по-светъл. Ти можеш да дадеш утеха чрез едно оздравително разсейване на тези, които тъгата е засегнала, докато на щастливците ти позволяваш да се наслаждават безмерно на щастието да се живее.

VII.

О спорт, ти си плодородие! Ти водиш посредством преките и благородни пътища към усъвършенстване на расата, унищожавайки болестния зародиш и изправяйки недъзите, които я застрашават в нейната чистота. И ти вдъхваш желанието на спортиста да вижда около себе си как растат бодри и снажни синове, които да го заместят на арената и на свой ред да спечелят победни лаври.

VIII.

О спорт, ти си прогрес! За да ти служи по-добре, човек трябва да облагороди своето тяло и своята душа. Ти му налагаи съблюдаването на една по-висша хигиена. Ти изискваш той да се въздържа от всякакви крайности. Ти го познаваш с мъдрите правила, които ще предадат на неговото усилие най-голяма мощ, без да се наруши здравословното му равновесие.

IX.

О спорт, ти си мир! Ти установяваш щастливите връзки между народите, като ги сближаваш чрез култа към контролираната и владееща се сила. Чрез тебе световната младеж научава да се самоуважава и по този начин разнообразието в националните качества става източник на щедро и миролюбиво съревнование.

Специалният въпрос за аматьоризма

В олимпийската харта от времето на Кубертен се утвърждава принципа на аматьоризма в условията за участие и провеждане на състезанията. Това означавало състезателите, които участват в състезанията, както и организацията на самите състезания да бъде безкористна и за това да не се получават финансови средства. Кубертен е смятал, че само такава чистота на олимпийските състезания ще ги спаси от посегателствата на политически и икономически интереси.

Правилото за аматьоризма всъщност е най-нарушаваното правило в олимпийското движение още от времето на Кубертен. Причината за това е, че в

съвременните условия демократизирането на спорта даде възможност на хора от по-ниските социални слоеве да се изявят на спортните полета. Те, обаче, нямат достатъчно средства за да осигурят свое независимо участие в олимпийските игри. Разноските за участие били поемани първоначално от обществени комитети, от държавите, а по-късно от отделни фирми. От средата на 30-години на XX век спортът постепенно се превръща в професия и за това под натиска на икономическите интереси към олимпийските игри, МОК отхвърля правилото за аматьоризма през 1984 г. и създава т.н. отворени олимпийски игри.

Международно олимпийско движение

Полезна информация <http://www.olympic.org/>

За да се разпространяват олимпийските ценности в спорта и да се опазва възпитателната му роля, деятелите на олимпизма предприемат редица организационно институционални мерки за да осъществят своите идеи. В продължение на едно десетилетие деятелите на аматьорския спорт проучват възможностите за изграждане на международно движение, с което да се даде отпор на нарастващото отрицателно влияние на професионализма в спортните среди. Кубертен, заедно със своите съмишленици – деятели на аматьорския спорт от Европа и Америка, решават да създадат ново обществено движение, което да надмогне ограниченията в национално и спортно техническо разделение между отделните спортни организации от края на XIX век.

Учредяване на международното олимпийско движение

Конгресът в Париж 1894 г

Първата стъпка за осъществяването на голямата идея била направена през 1894 г. Кубертен поканил на световен атлетически конгрес в Париж всички дейци и организации, които споделят благородните идеи на аматьоризма и спорта в служба на човешките добродетели. Конгресът се провел в Парижкия университет и на него присъствали 2000 делегати. Делегатите взимат няколко съдбоносни за спорта решения:

Основана се ново движение в спорта – олимпийско движение на основа на принципите на Кубертен и на аматьоризма.

Приема се Олимпийската харта – своеобразна конституция на международното олимпийско движение.

Учредява се ръководен орган на движението **МЕЖДУНАРОДЕН ОЛИМПИЙСКИ КОМИТЕТ-МОК**.

Учредяват се олимпийски игри на Новото време, които започват да се провеждат от 1896 г. и в чест на Древна Елада, за домакин е определяна Гърция. За първи председател на МОК се избира Димитриос Викелас, съратник на Кубертен, който има за задачата да улесни провеждането на Първите олимпийски игри на Новото време.

Олимпийска харта

Чл. 1

1. Под върховната власт на Международния олимпийски комитет, олимпийското движение включва организации, спортисти и други хора, които са съгласни да се ръководят от Олимпийската харта. Целта на олимпийското движение е да допринесе за изграждането на мирен и по-добър свят като образова младежта чрез практикуване на спорт в съответствие с олимпизма и неговите ценности.

2. Трите главни съставни компонента на олимпийското движение са Международният олимпийски комитет („МОК“), международните спортни федерации („МФ-и“) и националните олимпийски комитети („НОК-и“). Всяко лице или организация, принадлежащи във всяко свое качество към

олимпийското движение, се обвързват с разпоредбите на Олимпийската харта и трябва да спазват решенията на МОК.

3. В допълнение на трите главни съставни компонента, олимпийското движение включва и организационните комитети на Олимпийските игри („ОКОИ”), националните асоциации, клубове и личности, принадлежащи към МФ-и и НОК-и, по-точно спортисти, чиито интереси съставляват фундаментален елемент от дейността на олимпийското движение, както и съдии, треньори и други спортни официални лица и технически лица. Също включва и други организации и институции, признати от МОК.

Международен олимпийски комитет /МОК/

Главният двигател на международното олимпийско движение е МОК и в първите десетилетия неговата роля се е определяла от изключителните пълномощия и активност на основателя на олимпийското движение -барон Пиер де Кубертен, който еднолично е ръководил организацията. От тогава и до днес, ролята на председателя на МОК е от голямо значение за развитие на организацията. Днес председател на МОК е германският фехтовач и олимпийски победител Томас Бах.

Председатели на МОК

Димитриос Викелас 1894-1896
Пиер де Кубертен 1896-1925
Анри Баей Латур 1925-1942
Зигфрид Едстрьом 1946-1952
Евери Бръндейдж 1952-1972
Лорд Майкъл Киланин 1972-1980
Хуан Антонио Самаранч 1980 - 2001
Жак Рох 2001 -2013
Томас Бах от 2013

Първоначално МОК е включвал 14 члена, като съставът му нараства от 1999 г. се приема лимит за членовете му от 115 човека. Те са разпределени в квоти както следва – индивидуални членове до 70, активни състезатели до 15, представители на Международните спортни федерации до 15 и представители на НОК – 15. Първоначално членовете на МОК са имали пожизнен мандат, ако не прекратят лично членството си в МОК, днес този мандат е 8 години. МОК има също така почетни членове и председатели, които нямат пълномощия за управление на организацията.

Пълномощията на МОК засягат всички въпроси свързани с ръководството, осъществяването и контрола върху олимпийското движение, съобразно постановленията на Олимпийската харта. Неговите функции са многостранни и се осъществяват въз основа на решенията на комитета взимани на **СЕСИИ на**

МОК. Сесиите на МОК се провеждат всяка година, а в годината на олимпийски игри може да се провеждат две сесии на Комитета.

Подготовката на предложения за решенията на МОК се осъществява от **КОМИСИИ на МОК**, в които взимат участие представители и на МСФ и на НОК. Наред с това, комисиите на МОК имат и съвещателна роля за подпомагане дейността на Президента на МОК и **Изпълнителното бюро**. Общият брой на комисиите на МОК е 22.

КОМИСИИ и РАБОТНИ ГРУПИ: Правни въпроси, Обществена дейност и развитие чрез спорта, комисия на състезателите, олимпийски канал, комуникации, координационни комисии по провеждането на младежките олимпийски игри в Лилехамер, Буенос Айрес и Лозан, комисия по координация за провеждането на игрите в Рио де Жанейро и Токио, култура и олимпийско историческо наследство, олимпийско образование и възпитание, комисия по избори на членове на МОК, жената в спорта, етична комисия, медицинска комисия, маркетинг, финанси, устойчиво развитие и наследство, олимпийска програма, антидопингова комисия и др.

http://www.olympic.org/Documents/Commissions_PDFfiles/All_Commissions/2015_IOC_Commissions.pdf

Постоянната дейност на МОК се осъществява от **Изпълнително бюро**, в което влизат председателя на МОК, 4 заместник председатели и 10 членове на МОК. Последните се избират от сесията на МОК за срок от 4 години. Пълномощията на МОК се определят от Олимпийската харта:

Олимпийска харта

Чл. 2. Мисия и роля на МОК

Мисията на МОК е да насърчава олимпизма по цял свят и да ръководи олимпийското движение. Ролята на МОК е:

- 1. да насърчава и спомага за популяризирането на етиката в спорта, както и обучението на младежите чрез спорта, както и да положи усилия за да може в спорта да царува дух на честна без насилие;*
- 2. да насърчава и подкрепя организацията, развитието и координацията на спорта и спортните състезания;*
- 3. да осигурява редовното провеждане на Олимпийските игри;*
- 4. да си сътрудничи с компетентните публични и частни организации и власти в стремежа си да постави спорта в услуга на хуманността и по този начин да насърчи мира;*
- 5. да предприема действия за укрепване на единството и за защита на независимостта на олимпийското движение;*
- 6. да се противопоставя на всяка форма на дискриминация, засягаща олимпийското движение;*
- 7. да насърчава и подкрепя популяризирането на жените в спорта на всички нива и във всички структури с оглед прилагане принципите на равенство между половете;*
- 8. да води борба срещу допинга в спорта;*
- 9. да насърчава и подкрепя мерките, защитаващи здравето на спортистите;*
- 10. да се противопоставя на всяка политическа или търговска злоупотреба в спорта и сред спортистите;*
- 11. да насърчава и подкрепя усилията на спортните организации и публични власти за осигуряване социално и професионално бъдеще на спортистите;*

Глава 1

Олимпийското движение и неговата дейност

12. да насърчава и подкрепя развитието на спорта за всички;
13. да насърчава и подкрепя отговорна загриженост по екологични въпроси, да насърчава устойчивото развитие в спорта и да изисква Олимпийските игри да се провеждат съобразно тези изисквания;
14. да насърчава положително наследство от Олимпийските игри в градовете-домакини и държавите-домакини;
15. да насърчава и подкрепя инициативи, обединяващи спорта с културата и образованието;
16. да насърчава и подкрепя дейностите на Международната олимпийска академия (МОА) и други институции, които са посветили своята дейност на олимпийското образование.

Международния олимпийски комитет изгражда международно обществено движение. В него участват организации, които МОК е създал, международни спортни федерации и обществени организации, които признават Олимпийската харта и ръководната роля на МОК.

Националните олимпийски комитети/НОК/

Създаването на Националните олимпийски комитети започва още от началото на олимпийското движение, като доброволна инициатива на отделните членове на МОК, които за да подкрепят разпространението на идеите на олимпизма и да осигурят подготовка на състезатели за участие в олимпийските игри, създават такива обединения. Виждайки голямата роля на такива обединения, Кубертен насърчава изграждането на НОК в началото на XX в, а след Първата световна война успява да наложи решение на МОК всяка страна, която иска да участва в Олимпийските игри да изгради свой олимпийски комитет, чрез който да участва в състезанията. Така се създава и Българския олимпийски комитет. Особеното в организацията и дейността на НОК е това, че те представляват подразделения на МОК в съответната страна. Те са обединени в 5 континентални съюза и отговарят за представянето на националните олимпийски отбори на олимпийските игри. Общият брой на НОК в момента е 205. Наред с това, НОК играят важна роля за разпространение на олимпийските идеи в отделните страни. До момента има НОК в 205 страни и територии.

Функциите на НОК се определят от Олимпийската харта и се дефинират както следва:

Олимпийска харта

Чл. 28. Мисия и роля на НОК-и/съкратено комитети/

1. Мисията на НОК-и е да развият и защитават олимпийското движение в своите страни в съответствие с Олимпийската харта.
2. Ролята на НОК-и е:
 - 2.1. да популяризират основните принципи и ценности на Олимпизма на национално ниво, в сферите на спорта и образованието чрез насърчаване на програмите за олимпийско образование на всички нива в училищата, спортни

учебни заведения и университети, както и да насърчават създаването на институции, отдадени на олимпийското образование като национални олимпийски академии, олимпийски музеи и културни програми, свързани с олимпийското движение;

2.2. да осигуряват спазването на Олимпийската харта в своите страни;

2.3. да поощряват развитието на високото спортно майсторство, както и спорта за всички;

2.4. да оказват помощ в обучението на спортни администратори, като организират курсове и полагат усилия тези курсове да допринасят за разпространението на основните принципи на Олимпизма.

2.5. да се ангажират с предприемането на действия срещу всякаква форма на дискриминация и насилие в спорта;

2.6. да приемат и изпълняват Световния антидопингов кодекс.

3. НОКи имат изключителни права за представянето на своите страни на олимпийските игри и на регионални, континентални или световни мултиспортни състезания под патронажа на МОК.

4. НОКи имат правото да определят града, който може да кандидатства за организиране на олимпийски игри в техните страни.

5. За да изпълнят мисията си, НОКи могат да си сътрудничат с правителствени органи, с които да постигнат хармонични отношения. Те не трябва да се свързват с дейности, които са в противовес с Олимпийската харта.

6. НОКи трябва да запазят своята автономност и да се противопоставят на всякакъв натиск от каквото и да е естество, включително от политически, религиозен или икономически характер, който може да попречи на спазването на Олимпийската харта.

7. НОКи имат правото:

7.1. да се идентифицират, титулуват или причисляват към "Националните олимпийски комитети" (НОК), което обозначение и идентификация да се включват или принадлежат към тяхното име;

7.2. да изпращат състезатели, отбори, длъжностни лица и друг персонал на олимпийски игри в съответствие с Олимпийската харта;

7.3. да извличат полза от подпомагането на Олимпийската солидарност;

7.4. да използват определена олимпийска собственост, както е предвидено от МОК в съответствие с правила 7-14 и ПР 14;

7.5. да взимат участие в дейности, ръководени или под патронажа на МОК, включващи и регионалните игри;

7.6. да принадлежат към асоциациите на НОК одобрени от МОК;

Глава 4

Национални олимпийски комитети (НОК-и)

7.7. да формулират предложения до МОК, свързани с Олимпийската харта и Олимпийското движение, в това число организацията на олимпийските игри;

7.8. да дават своето мнение за кандидатурите за организиране на олимпийски игри;

7.9. да участват, по искане на МОК в дейности на комисиите на МОК;

7.10. да сътрудничат в подготовката на олимпийските конгреси;

7.11. да упражняват други права, предоставени им от Олимпийската харта и МОК.

8. МОК помага на НОКи да изпълняват своята функция чрез различните си отдели и Олимпийската солидарност.

9. *Извън мерките и санкциите, предвидени в случай на нарушение на Олимпийската харта, Изпълнителното бюро на МОК може да вземе съответните решения за защита на Олимпийското движение в съответните страни на НОК, в това число отнемане или прекратяване на признаване на НОК, ако конституцията, закона и другите нормативни актове, прилагани в същата страна, или други правителствени или на други органи актове, възпрепятстват дейността на НОК, или затрудняват и ограничават неговото функциониране. Изпълнителното бюро на МОК дава правото на НОК да бъде изслушан преди взимането на каквото и да е решение.*

Международни спортни федерации в Олимпийското движение

През далечната 1894 г., по време на създаването на международното олимпийско движение единствените устойчиви организации за развитие на спорта са били международните спортни федерации и съюзи. Те се разделят принципно на две части – едните, които имат професионален или комерсиален статут и другите, които имат аматьорски статут. Именно последните създават олимпийското движение и за това тяхното място в него е от особено значение.

С развитието на олимпийското движение се насърчава създаването на нови международни спортни федерации с аматьорски статут, които са свързани с развитие на нови спортове – модерен петобой, волейбол, хандбал, сноуборд, биатлон и мн. др.

Международните спортни федерации, които признават МОК и Олимпийската харта и отговарят на определени критерии за разпространение в света, начин на изява и обективност в оценяването, имат право да се включат в олимпийското движение, а една част да бъдат включени в Програмата на олимпийските игри.

В Олимпийското движение са обединени 72 международни спортни федерации, които приемат олимпийските идеали и работят за тяхното разпространение. 28 от тях участват в програмата на олимпийските летни игри, 7 на олимпийските зимни игри, а 35 федерации имат олимпийско признание, но не участват в олимпийската програма. Този статут дава правото на МОК да подпомага организационно и финансово тяхната дейност.

Олимпийските международни спортни федерации имат отговорността да определят техническите условия, организация и съдийство на състезанията по време на олимпийските игри.

https://en.wikipedia.org/wiki/Association_of_IOC_Recognised_International_Sports_Federations

Други организации членове на Олимпийското движение

В олимпийското движение участват и много други международни съюзи, които непряко са свързани със спорта. Такива са организациите на спортните журналисти, лекари, учени и др. Специално място в олимпийското движение има Световната антидопингова агенция САА/WADA/. Нейната дейност през последните години е обект на ожесточени дебати в спортното и олимпийско движение. Противниците на САА считат, че тя изразява избирателната политика на различни направления и фактори играещи роля в световния и олимпийски спорт като се манипулира и направлява по определен начин контролната и наказателна дейност на агенцията.

От друга страна, ръководството на международното олимпийско движение е принудено да усъвършенства борбата с допинга, тъй като неговото използване нанася все по-значими отрицателни последици върху възпитателната и културна мисия на спорта и олимпийското движение. В крайна сметка това води до все по-голямо дистанциране на обществото от съвременните спортни прояви и все по-голямо недоверие към една наистина благородна мисия на олимпийското движение и олимпийските игри.

Международното олимпийско движение е призвано да работи за утвърждаване на олимпийските ценности и идеали в обществения живот. Най-важната проява на международното олимпийско движение е провеждането на олимпийските игри. Освен това МОК развива програми свързани с популяризирането на олимпизма чрез медиите. Провеждат се образователни и хуманитарни инициативи в рамките на програмата ОЛИМПЕЙСКА СОЛИДАРНОТ и ОЛИМПЕЙСКО ПРИМИРИЕ.

През последните десетилетия МОК участва активно в международната политика като важен фактор на мира.

Олимпийски конгреси

Създаването на МОК е осъществено с общо решение на световния конгрес по аматьоризъм през 1896 г., проведен в Париж по инициатива на Кубертен. Една от най-особените черти на управлението на Олимпийското движение се състои в това, че още на конгреса в Париж се постановява, че от тук нататък конгресите няма да имат сила да взимат решения за развитие на Олимпийското движение, а ще имат само съвещателни функции и форуми, на които регулярно ще се провеждат срещи на всички организации участващи в Олимпийското движение. Така от тук нататък, ролята на олимпийските конгреси става второстепенна и представителна. Ето защо, към тях МОК не проявява много голяма активност, като ги свиква нередовно. Всеки Олимпийски конгрес има определена тема, по която се провеждат дискусии, изготвят се предложения и препоръки от името на участващите към МОК, НОК и МСФ като основни действащи организации за развитието на световния спорт и международното Олимпийско движение.

№	Година	Град	Тема
I	1894	Париж	1 Възстановяване на олимпийските игри 2 Изучаване и определяне принципите на аматьоризма
II	1897	Хавър	Спортна хигиена и педагогика
III	1905	Брюксел	Проблеми на спорта и физ. възпитание
IV	1906	Париж	Въвеждане на изкуствата в Олимпийските игри и всекидневния живот
V	1913	Лозана	Психология и физиология на спорта
VI	1914	Париж	Уеднаквяване на олимпийските правила и условия за участие в игрите
VII	1921	Лозан	Промени на Олимпийската програма и условията за участие в игрите
VIII	1925	Прага	1 Спортна педагогика 2 Олимпийски правила
IX	1930	Белин	Промяна на олимпийските правила

- X 1973 Варна **Спортът за един мирен свят** Ново определение на олимпийското движение и неговото бъдеще. Отношения между МОК, МСФ и НОК. Планове за развитие на Олимпийските игри.
- XI 1981 Баден Баден **Обединени за спорта** Бъдещето на олимпийските игри. Международното сътрудничество Бъдещето на олимпийското движение.
- XII 1994 Париж **Конгрес на Олимпийското столетие**, Конгрес на обединението. Олимпийското движение и неговия принос за съвременното общество. Съвременният атлет. Спортът и неговата социална мисия. Спорт и масмедииите.
- XIII 2009 Копенхаген **Ролята на Олимпийското движение в обществото. Състезателите. Структурата на Международното Олимпийско движение. Олимпизъм и младежта. Числовата/дигитална революция.**

Нередовното провеждане на конгресите, които по право се свикват от МОК на всеки 8 години, изявява тяхното периферно място в олимпийското движение, както и невъзможността да решават сложните проблеми на съвременния спорт в оперативен план. Ето защо, те остават само една представителна проява, очертаващи мащабите на развитие на олимпийското движение в световен план, но нямат капацитета да решават сложните проблеми на Олимпийското движение.

Международна олимпийска академия

След оттеглянето си от ръководството на МОК през 1926 г. Пиер дьо Кубертен продължава своята активна дейност за развитието на Олимпизма, но вече в една нова област. Той прави сериозни анализи на създаденото от него движение и ясно откроява възникващите опасности от изменение на неговите основни ценности и мисия. В тази връзка Кубертен достига до идеята за необходимост от създаване на световен духовен център на Олимпизма като образователна, научна и възпитателна институция, която да опазва и развива принципите на олимпизма, да събира и разпространява знанията в тази област. Той не успява да осъществи последната си идея³⁷ г. В навечерието на Втората световна война, тази идея е изоставена и в началото на 50те години на ХХ в. най-верните последователи на Кубертен – проф. Карл Дийм и Ян Кецеас отново поставят въпроса за създаване на олимпийски образователен център в Олимпия. След преодоляването на множество пречки от политическо, финансово и организационно естество, инициаторите успяват със средствата на Ян Кецеас да закупят земя в близост до Светилището в Олимпия и там, през 1961 г. през лятото организират Първата сесия на Международната олимпийска академия, която се провежда при спартански условия. Пристигналите около 50 студенти и преподаватели са настанени на палатки и провеждат своите занимания на открито, защото на мястото не е имало никакви съоръжения. Големият ентузиазъм на основателите и първите участници в сесиите на МОА в Олимпия създават условия уникалната атмосфера на разбирателство и духовен подем да се разпространят много бързо сред интелектуалните среди в олимпийското движение обхващащи университетски преподаватели, безкористни обществени деятели на олимпизма и студенти.

Още от самото създаване на МОА се създават и две Национални олимпийски академии – на Испания и Гърция. Впоследствие започва процес на създаване на Национални олимпийски академии в страните, които имат най-активно работещи в областта на олимпийското образование и възпитание НОК. Сред тях е и Българския олимпийски комитет. Днес в света има 186 Национални олимпийски академии, които са създадени и действат благодарение на модела на работа и вдъхновението създадени в Международната олимпийска академия в Олимпия.

МОА е образователно духовна институция. Тя се ръководи и управлява от Гръцкия олимпийски комитет съобразно разпоредбите на МОК и благодарение на неговото финансово сътрудничество.

Целта на МОА е да провежда семинари и курсове за подготовка на олимпийски дейатели, учители, ръководители, спортисти и младежи, като привлича най-значимите учени да разработват въпроси свързани с Олимпизма и Олимпийското движение.

МОА се управлява от Ефория(настоятелство), начело на която стои председател – в момента Исидорос Кувелас, декан Костас Георгиадис и директор – Дионисис Гангас.

Съставът на МОА включва и множество млади доброволци, благодарение на които се осъществяват дейностите на МОА.

МОА провежда годишни сесии за младежи до 31 години представители на НОК от цял свят. Първата сесия е през 1961 г. Сесиите продължават около 16 дни. Тяхната програма включва

Гържествено откриване на сесията в Атина на хълма Пникс,

Лекционна програма в Олимпия

Всекидневни семинарни занимания по групи

Спортни занимания,

Социално културни прояви организирани от участниците,

Екскурзия до Делфи

Посещение на Античния стадион и музея на Олимпия,

Представяне на семинарните групи на Обща асамблея на участниците.

Наред със сесиите за младежи, в МОА се провеждат и сесии за ръководители на НОА от 1994 г, както и сесии за представители на Международни спортни федерации, сесии за учители по физическо възпитание, сесии за млади научни работници и преподаватели в спортни университети.

От няколко години в Олимпия се провежда магистърска програма за обучение на студенти от цял свят. Наред с това в МОА се провеждат конгреси на спортни научни организации, както и учебни експедиции на училища и университети. В МОА има уникална библиотека, която е една от най-богатите сбирки на олимпийска литература в света.

Олимпийските игри на новото време

Основателят на международното олимпийско движение Пиер дьо Кубертен осъзнава огромното значение на обществената изява на олимпизма под формата на състезания – най-достъпна и универсална за послания към всички народи и култури. Както в Античността, така и в модерния свят, Кубертен смята, че провеждане на изяви и състезания на младежкия елит в света ще се превърне в еталон, пример за подражание и авторитет на една нова хуманна философия. Ето защо той отделя изключително голямо внимание на въпроса за олимпийските игри. Концепцията на игрите се основава на идеята да се преодолеят различията между спортните организации и тяхната борба за надмощие. На второ място, чрез събирането на младежкия елит Кубертен е разчитал на вниманието, което държавите и политиците ще окажат на това движение и чрез това ще бъдат привлечени към осъществяването на тази голяма идея. Основателят на олимпизма, обаче, за разлика от Древността, утвърждава провеждането на модерните олимпийски игри по целия свят, а не в една държава. С това той е искал да разнася в различните континенти, държави и култури олимпийската идея.

В чест на старите олимпийски традиции Кубертен заимства от миналото много идеи. Олимпийските игри се провеждат през 4 години на високосна година. Състезанията се провеждат по всички значими видове спортове. В тях Кубертен въвежда и състезания по изкуствата. Много от олимпийските церемонии и символи са вдъхновени от примера през Античността – олимпийски химн, клетва, огън, наименования и др., на които той придал съвременна форма. В чест на старите гърци Кубертен предлага първите олимпийски игри на новото време да се проведат в Атина през 1896 г.

Кубертен изгражда новите олимпийски игри и съобразно духа на съвременното. Той утвърждава идеята игрите да се провеждат навсякъде по света. В тях се допуска участието на жените. За разлика от старите игри, новите олимпийски игри не са религиозни празници.

От 1896 г. до днес са се провели 30 летни и 22 зимни олимпийски игри. Летните игри следват традицията от Стара Гърция да имат номерация според четиригодишния период носещ гръцкото наименование **ОЛИМПИАДА**, независимо дали са проведени или не. Тази подробност е свързана с правилото за наименованието на олимпийските игри. Днес много често между олимпийски игри и олимпиада се слага знак на равенство, което е неправилно. Така например през 1972 г. се провеждат Олимпийските игри на XX олимпиада(или XX олимпийски игри) в Мюнхен, въпреки че тези игри са 17 по ред.

За да се насърчи развитието на зимните спортове, от 1908 г. в олимпийската програма се включва фигурно пързаляне и хокей. По-късно, през 1924 г. МОК дава съгласието си да подкрепи Олимпийска седмица на зимните спортове в Шамони и с това се слага началото на I зимните олимпийски игри. В тях се провеждат състезания по ски бягане, биатлон, алпийски ски, сноуборд, хокей и фигурно пързаляне.

Първоначално летните и зимните игри се провеждат съобразно правилото – по време на високосна година. В края на XX век този принцип става все по-труден за спазване поради икономически и социално-културни съображения свързани с

интересите на бизнеса и медиите по осигуряване на средства и медийна ефективност при отразяване на проявите. Ето защо 1992 г. бе последната, в която се провеждаха и летни и зимни олимпийски игри, а след това от 1994 г. зимните олимпийски игри се провеждат в междинния период на една олимпиада.

Олимпийските игри се организират от обществен организационен комитет на града домакин. Поради високите изисквания за провеждането на съвременните олимпийски игри за организационния комитет е необходимо да се даде държавна подкрепа и гаранции. Организационния комитет координира строителството на спортни съоръжения, настаняването, транспорта, прехраната, съпътстващите програми, работата на медиите и др. Тази сложна дейност се осъществява от десетки хиляди доброволци, които безкористно подкрепят олимпийската идея и работят за доброто провеждане на игрите.

Олимпийските игри на Новото време

Олимпиади	ОИ	Домакин	ЗОИ	Домакин
I	1896	Атина		
II	1900	Париж		
III	1904	Сент Луис		
IV	1908	Лондон		
V	1912	Стокхолм		
VI	1916	<i>Непроведени</i>		
VII	1920	Анверс		
VIII	1924	Париж	I	Шамони
IX	1928	Амстердам	II	Сен Мориц
X	1932	Лос Анджелис	III	Лейк Плесид
XI	1936	Берлин	IV	Гармиш
XII	1940	<i>Непроведени</i>		<i>Непроведени</i>
XIII	1944	<i>Непроведени</i>		<i>Непроведени</i>
XIV	1948	Лондон	V	Сен Мориц
XV	1952	Хелзинки	VI	Осло
XVI	1956	Мелбърн	VII	Кортина Дампецо
XVII	1960	Рим	VIII	Скуо Вале
XVIII	1964	Токио	IX	Инсбрук
XIX	1968	Мексико	X	Гренобъл
XX	1972	Мюнхен	XI	Сапоро
XXI	1976	Монреал	XII	Инсбрук
XXII	1980	Москва	XIII	Лейк Плесид
XXIII	1984	Лос Анджелис	XIV	Сараево
XXIV	1988	Сеул	XV	Калгари
XXV	1992	Барселона	XVI	Албервил
	1994		XVII	Лилехамер
XXVI	1996	Атланта		
	1998		XVIII	Нагано
XXVII	2000	Сидней		
	2002		XIX	Солт Лейк сити
XXVIII	2004	Атина		
	2006		XX	Торино
XXIX	2008	Пекин		

	2010		XXI	Ванкувър
XXX	2012	Лондон		
	2014		XXII	Сочи
XXXI	2016	Рио деЖанейро		

За повече от 100 г. МОК усъвършенства организацията на олимпийските игри съобразно промените в програмата и броя на страните участници. Олимпийските игри продължават до 15 дни.

По време на олимпийските игри всички състезатели и треньори живеят заедно в **ОЛИМПИЙСКО СЕЛО**. Така те дават пример за съвместно съжителство и приятелство, независимо, че на спортното поле те са противници.

Олимпийските състезания започват веднага след церемонията по откриването по многобройните стадиони, зали и спортни полета на града домакин.

Програма на олимпийските игри - състезания

МОК определя програмата за състезанията по отделните видове спортове и изпитания. Програмата се променя непрекъснато от създаването на игрите. Поради големия брой страни и състезатели, които искат да участват в игрите, днес МОК въвежда различни правила за подбор на участниците наречени **ОЛИМПИЙСКИ КВОТИ**. В програмата са включени следните спортове:

Летни спортове	Зимни спортове
Плуване, стрелба с лък, атлетика, бадминтон, бейзбол, баскетбол, бокс, кану каяк, езда, колоездене, фехтовка, футбол, гимнастика, хандбал, хокей на трева, джудо, модерен петобой, гребане, ветроходство, стрелба, софтбол, тенис на маса, таекуондо, тенис, триатлон, волейбол, вдигане на тежести, борба	Биатлон, бобслей, кърлинг, пързаяне с шейни, хокей на лед, фигурно пързаяне, ски

За всеки отделен спорт има различни дисциплини и изпитания, по които се провеждат състезанията и атлетите получават медали. МОК въвежда следната степен на разграничение: спортове, дисциплини и изпитания.

спорт	дисциплини	Изпитание
Лека атлетика	бягания	100 м, 200 м, 400 м, 4x100 м, 4x400 м, 5000 м и др.
	скачания	Висок скок, дълъг скок, троен скок, овчарски скок
	хвърляния	Диск, копие, тласкане гюлле
борба	Класическа	Всяка категория
	Свободна	Всяка категория
Гимнастика	Спортна	Висилка, халки, успоредка, кон, земя, прескок на кон
	Художествена	Бухалки, ленти, топки ансамбъл

Според правилата на Олимпийската харта има възможност да се въвеждат нови спортове, които отговарят на интересите на младите хора или имат широко

световно развитие. Тези спортове трябва също така да изявяват човешката личност в двигателно и морално отношение. Друго изискване за включване на спортове в олимпийската програма е те да се развиват на 5 континента, да има редовни световни континентални първенства, да се развива в над 80 страни за мъже и 70 страни за жени. Така в олимпийската програма постепенно бяха включени нови състезания по плажен волейбол, хокей на трева, бейзбол, сноуборд, художествена гимнастика и др. Международните федерации, които желаят да участват в олимпийската програма кандидатстват пред МОК и по време на негова сесия се взима решение за допускане на спорта в програмата. Освен официалните спортове в програмата градът домакин на олимпийските игри има право да предложи два демонстративни спорта, които отговарят на олимпийските изисквания и са добре развити в страната домакин.

На олимпийските игри има две особени състезания, които са въведени от Пиер де Кубертен. Едното е **маратонското бягане** посветено на един храбър воин от Античността.

По време на войната между персите и гърците той пробягал разстоянието от град Маратон до Атина за да съобщи радостната вест, че гърците са победили персите при Саламин и с това запазили своята независимост. След като изрекъл думата "Победа" воинът издъхнал.

Второто състезание е **модерен петобой**, по подобие на античния пентатлон. Както в миналото, така и в новото време, петобоят си остава военно-приложна дисциплина. В него са включени изпитания по езда, стрелба, фехтовка, бягане и плуване.

В олимпийската програма не се приемат спортове, в които резултатите се оценяват твърде субективно и неточно и такива, в които най-важно значение за изявата имат техническите средства.

Проблемът за олимпийската програма е предмет на особено внимание, дискусии и спорове. Много спортни организации, правителства и влиятелни фактори в спорта – бизнес, медии, идеологии имат интерес да разширяват представителите на видове спортове, дисциплини и изпитания, с които се идентифицира тяхната култура, сила, влияние и значимост. От друга страна все повече се зараждат нови тенденции с появата на нови спортове и нови нагласи на младежта към спортуване, като същевременно редица спортове губят своята популярност или условията за тяхното провеждане в рамките на олимпийските игри са ограничени. Това налага необходимостта от промени в олимпийските състезания. Една от най-значителните промени, която ще изиграе ключово влияние за развитието на спортовете в бъдеще, е решението на МОК след игрите в Рио де Жанейро олимпийската програма да бъде отворена и всеки спорт да кандидатства за поредните олимпийски игри съобразно критериите на МОК. Доколко са готови доминиращите днес международни спортни федерации да приемат тази политика, показва голямата дискусия по предложението на МОК за отпадането на борбата от олимпийската програма.

Същевременно се очертава ясната политика на МОК да внедри не само нови спортове, но и нови формули на състезаване с включване на смесени отбори, радикално изменение на правилата и условията за състезаване/ски, сноуборд, волейбол и др./ Така МОК утвърждава своята роля на новатор в развитието на спортното движение в световен план.

Списък на спортовете на Олимпийските игри в Лондон 2012 г.

Академично гребане
Бадминтон
Баскетбол
Бокс
Борба
Вдигане на тежести
Ветроходство
Водна топка
Волейбол
Гимнастика (*дисциплини*)
 Спортна гимнастика
 Художествена гимнастика
 Трамплин
Джудо
Кану - каяк (*дисциплини*)
 Спринт
 Спускане в бързи води
Колоездене (*дисциплини*)
 BMX
 Планинско колоездене
 Шосейно колоездене
 Пистово колоездене
Конен спорт
Лека атлетика
Модерен петобой
Плуване
Синхронно плуване
Скокове във вода
Спортна стрелба
Стрелба с лък
Таекуон-до
Тенис
Тенис на маса
Триатлон
Фехтовка
Футбол
Хандбал)
Хокей на трева

Списък на спортовете на Олимпийските зимни игри в Сочи 2014 г.

Биатлон
Бобслей
Бързо пързаляне с кънки
Кърлинг
Северна комбинация
Скелетон
Ски алпийски дисциплини
Ски бягане
Ски свободен стил

Ски скокове
Сноуборд
Спортни шейни*
Фигурно пързаляне*
Хокей на лед
Шорттрек

Церемонии на Олимпийските игри

Церемониите на Олимпийските игри имат особено значение за популяризирането на олимпийските принципи. Техен автор е Пиер дьо Кубертен. Чрез Олимпийския церемониал по откриване и закриване на игрите Кубертен се стреми да изяви религиозния възвишен дух на олимпизма, вземайки за пример езическите церемонии в Олимпия през Античността в чест на Зевс. За разлика от днес, в древните олимпийски игри всичко е представлявало религиозни церемонии и свещендействия, включително и състезанията.

В сегашния си вид Олимпийския церемониал е изграден през 1920 г. Той включва церемония по откриване на игрите, церемония по награждаване на победителите и церемония по закриване на игрите. От всички церемонии най-голямо внимание се придава на церемонията по откриването на игрите.

Церемония по откриване на Олимпийските игри

В церемонията има няколко задължителни елементи, които са шествието на състезателите, издигането на Олимпийското знаме. По време на издигането на флага звучи **Олимпийския химн** създаден от Костас Паламас за Първите олимпийски игри 1896 г.

Олимпийското знаме е бяло, което символизира чистотата на олимпийската идея. В средата му има 5 преплетени кръга в различни цветове. Те символизират многообразието и единството на олимпийското движение. Цветовете на олимпийските кръгове са: на горния ред - син, черен, червен, а на долния ред - жълт и зелен. На церемонията по издигане на олимпийското знаме във въздуха се пускат бели гълъби, които символизират стремежа на олимпийското движение за мир.

Малко по-късно на стадиона настъпва най-вълнуващия миг – появата на **ОЛИМПИЙСКИЯ ОГЪН** и запалването на жертвеника. В него олимпийският огън гори по време на игрите. С угасването на огъня завършват и олимпийските игри.

Олимпийският огън е символ на вечния стремеж на човека към съвършенство. Чрез своята светлина огънят осветява духа и сърцата на спортистите да спазват принципите на човечността и благородството. Олимпийският огън се запалва в Древна Олимпия в особено тържествена обстановка. Той се запалва от жрицата на най-стария храм в Олимпия – храма на Хера. Тя поставя факела в една вдлъбната огледална сфера и от слънчевите лъчи се запалва огъня. Жрицата предава факела на първия факлоносец, който понася огъня по дългия път до страната домакин. Факелът с олимпийския огън преминава в ръцете на хиляди спортисти и спортни дейци, които имат принос за развитието на олимпийския дух и ценности. За запалването на олимпийски

жертвеник се избира особено значим атлет от страната домакин, който извършва свещеноедействието.

Идеята за пренасянето на Олимпийския огън принадлежи на изтъкнатия олимпийски деятел проф. Карл Дийм и той я предлага на МОК през 1934 г. Важно значение за развитието на тази идея има опита, който Карл Дийм е изучавал въз основа на провеждането на прочутата факелна щафета от Старите столици на България към София през 1929 г. по време на честването на 1000 годишнината на цар Симеон.

Следва тържественото обещание –**олимпийската клетва** от името на олимпийските състезатели и съдии произнасяне на. Тази клетва задължава състезателите да се борят достойно и да спазват духа на благородство в спорта. Следва **откриването на игрите от държавния глава** на страната домакин и поздравление от президента на МОК.

Вземайки под внимание, че церемониите по откриване на игрите са едно от най-значимите събития, които приковават вниманието на милиарди хора, организаторите на олимпийските игри се възползват от възможността да изявяват възможно най-ефектно собствената си култура и значимост чрез провеждане на възможно най-завладяващ и впечатляващ спектакъл. Изявата на двете послания – олимпийските принципи и националната гордост на страната домакин все повече се намират в неравновесие, в което надделява изявата на местната култура.

Награждаване на олимпийските победители

Олимпийските победители са трима, заемащи първо, второ и трето място. Те се награждават непосредствено след завършване на състезанията за летните олимпийски игри, а за зимните олимпийски игри-на централната трибуна вечерта. Награждаването се извършва от член на МОК и представител на международната спортна федерация. Освен връчването на медали, организаторите връчват различни символични награди – венец на победителя, маслиново клонче, по подобие на древните церемонии в Олимпия. Следва издигане на националните знамена на победителите в съпровод с националния химн на атлета победител.

Поради многобройни инциденти, основани на различни интереси или експлоатация на церемонията по връчването на медали за цели различни или противни на олимпийските идеали, ръководството на МОК въвежда изключително строг протокол засягащ, облеклото и поведението на състезателите по време на церемонията.

Церемония по закриване на игрите

Закриването на олимпийските игри започва с парад на знамената, след което се извършва награждаване на олимпийски победители в определено изпитание. На летните игри това са победителите в Маратона, а на зимните олимпийски игри – на последното изпитание.

Следва внасянето на знамето на Гърция в чест на страната родила олимпийските игри в Древността и знамето на страната, която ще е домакин на следващите олимпийски игри. След прозвучаването на олимпийския химн се сваля олимпийското знаме от пилоната. В тържествена обстановка влиза олимпийското

знаме на МОК, което се предава от кмета на града домакин провеждащ игрите на кмета домакин, който ще провежда следващите олимпийски игри. Церемонията завършва със спектакъл организиран от бъдещите домакини на олимпийските игри.

Състезания по изкуствата – културни фестивали

В началото на модерните олимпийски игри, по предложение на Кубертен, направено през 1906 г. се предлага въвеждането на състезания по изкуствата: поезия, литература, скулптура, архитектура и живопис. Първоначално плановете са да се проведе такова състезание през 1908 г в Рим, но градът отказва провеждането на игрите една година преди Олимпийските игри. За това в организаторите на игрите в Лондон нямат възможност да осъществят идеята на Кубертен. Първите състезания по изкуствата се провеждат в Стокхолм 1912 г. С провеждането на състезания по изкуствата през 1912 г. се свързва и безсмъртната Ода за спорта, която тогава печели златен олимпийски медал, защото изразява по един пълноценен поетичен начин стойностите на олимпизма. Автор на това произведение е Жорж Оро-псевдоним на Пиер де Кубертен.

До втората световна война такива състезания се провеждат на всички игри. В едно от тези състезания през 1936 г. съставът „Българска китка“ с ръководител Борис Цонев печели златен олимпийски медал.

След втората световна война организаторите на олимпийските игри заместили тези състезания с културни фестивали, изложби, младежки лагери и срещи на творци, които представят свои работи свързани с човешките ценности и спорта. На тези фестивали се представят културните особености на страната домакин. Поради трудностите по провеждане на съпътстващи културни прояви, МОК, в средата на ХХ век пренасочва усилията за обвързване на изкуствата със спорта към провеждането на церемониите по откриване и закриване на игрите.

Проблеми на съвременния олимпизъм и олимпийско движение

По време на олимпийските състезания е имало най-различни драматични моменти на изпитания. Освен чисто спортните проблеми, в игрите понякога има намеса на външни фактори, които предизвикват различни противоречия и конфликти. Не всички участници и различни външни влиятелни сили приемат благородните идеи на олимпизма и неговата мисия. Те се опитват да използват игрите за извличане на политическа или национална пропаганда, икономически интерес и влияние, медийно присъствие и др. Такива влияния се отчитат във всички възможни сфери на развитие на олимпийското движение – неговия състав, основните програмни и уставни документи, организацията и дейността на отделните структури, сътрудничеството със спортните организации и правителства, избор на домакинство на игрите, олимпийска програма, правила за участие на състезателите, условия за състезаване, медийно отразяване и мн.др.

Основните проблеми на олимпийското движение може да се класифицират в няколко направления:

Външни влияния и въздействия – политика, икономика, медии, идеологии,

Подготовка и провеждане на олимпийските игри,

Управление на олимпийското движение и неговата мисия в света

Проблеми възникващи от интензивното развитие на спортовете, постиженията и разпространението им по света.

Политическо влияние

Още с опита да се проведат Първите олимпийски игри, Кубертен се сблъсква с фалита на гръцкото правителство и невъзможността да осигури провеждането на игрите. Не по-малък удар за Кубертен е безразличието и отрицателното отношение на големите европейски държави, включително и Франция към игрите през 1896 г.

Друг пример за проблеми са политическите атентати и бойкоти. По време на олимпийските игри през 1972 г. бе извършен атентат срещу еврейските спортисти, в който бяха убити пет младежи. За първи път бойкот на олимпийските игри по политически причини бе направен от страна на африканските участници, защото през 1976 г. на олимпийските игри в Монреал бяха допуснати спортисти от Южно африканската република, в която разисмът към черните беше държавна политика. На следващите игри в Москва през 1980 много страни не взеха участие г. в знак на протест срещу войната, която Съветския съюз води в Афганистан. На следващите игри в Лос Анджелис през 1984 г. социалистическите страни проведоха политически бойкот в отговор на американския бойкот през 1980 г.

Икономическо влияние

Поради големите икономически интереси от олимпийските игри бяха разкрити случаи на корупция дори сред членовете на МОК. Такъв бе случая с подкупите за получаване на домакинство от Солт лейк сити. Този случай доведе до изменение политиката на МОК в много области. Интересите на бизнеса се

свързват с постепенното нахлуване на рекламата и експлоатацията на олимпийските ценности за търговски цели. Много фирми оказват силен натиск върху МОК за налагане на реклами и извличане на печалби от игрите като комерсиализират както самите участници, така и изменят програмата на състезанията. Разпродаването на спортните права от една страна обогатява олимпийското движение и дава възможност то да развива различни програми за насърчаване развитието на спорта. От друга страна комерсиализацията на игрите поставя под съмнение смисъла и идеалите на олимпизма. Честа практика е провеждането на състезанията да се съобразява с интересите на големите рекламодатели и медиите. Икономическите интереси оказват влияние в определянето на квоти и условия за участие в игрите. Макар и нерегламентирано, те оказват влияние върху избора на градове домакини на игрите, върху съдийството по време на големи състезания за облагодетелстване на отделни състезатели.

Допинг

Някои състезатели и олимпийски дейци нарушават олимпийските правила за равностойно участие и забрана на употреба на допингови вещества и с това нанасят непоправим удар върху чистотата и справедливостта на спорта. Такъв бе скандалът с българските тежкоатлети през 1976, 1988 и 1996 г.

Подклаждани от стремежа към слава и амбицията на националните спортни власти, бизнеса, а също така и от егоистични интереси на треньори и състезатели все по-съвършено се развива системата за употребата на забранени допингови вещества. Надпреварата в допингатлетизма изцяло подкопава благородната и морална основа на спорта, като налага общественото мнение за липса на каквато и да било честност и принципи в съвременния спорт. Опасността от употребата на допинга води до нарастване на травматизма и смъртните случаи в спорта. Проблемът продължава да се задълбочава с непрестанната надпревара между антидопинговия контрол и фармацевтичната индустрия, която намира винаги нови средства за да избегне пряката забрана за употреба на допингови вещества, която МОК налага със специални документи.

Гигантизъм

Голям проблем за олимпийското движение е свързан с организирането на самите игри. Огромният брой спортисти, треньори, организатори, технически лица, гости, зрители, медии и др., създава обективна предпоставка за невъзможност за провеждането на олимпийските игри в едни нормални измерения. Това налага все по-значимо строителство, което не е по силите на отделни държави. Опазването на реда и сигурността на игрите, както и гарантирането на нормалния ход на обществения живот в градовете домакини е все по-голямо препятствие за провеждането им.

Тези обстоятелства налагат промени в концепцията за провеждането на олимпийските игри. Въведени бяха квотите за участие, с което се ограничава броя на състезателите и треньорите. Същевременно с това се гарантира и относително еднородното спортно техническо развитие на олимпийските състезания. Въведени бяха също така и преолимпийските квалификации, с които се гарантира по-високото техническо равнище на участниците в игрите.

Намалени бяха квотите за участие на треньори, ръководители, журналисти и технически лица, с което се затрудняваше неимоверно организацията на игрите. Настъпиха и промени в правилата за провеждане на състезанията. Някои от федерациите улесниха условията и изискванията за провеждане на състезания. Напр. модерният петобой въведе електронна стрелба, спортовете с категории намалиха броя на категориите си-вдигане на тежести, борба и др. За преодоляване на гигантизма на игрите се насърчава провеждането на игрите в няколко града и държави за да се поделят тежестите от строителство на скъпоструващи съоръжения, които след проявата остават трудно използвани в съвременния живот.

Олимпийска солидарност

Съсредоточаването на значителни финансови средства в МОК създава условия за развитие на собствени програми, с които да се търсят решения на сложните противоречия на спортното развитие по света. Средствата, които МОК изразходва са публични и се управляват от Фонд и програми „Олимпийска солидарност“. Тези програми са насочени в две посоки. Първата е свързана с един от вътрешните проблеми на Олимпийското движение- нееднаквото развитие на спорта и затруднения с управление и развитие на Олимпизма в отделните държави и общности. Поради бедност, недостатъчно развита социална система на спорта, в някои страни и провеждането на дискриминация, както и политическите опустошения в много страни от света се налага осъществяването на различни програми за подпомагане на спортисти, спортни организации и подготовка на специалисти от изостаналите държави. От тези фондове се осъществява издръжката на Националните олимпийски комитети, както и се дават стипендии на талантиливи състезатели, които се готвят за участие в олимпийските игри.

Друга важна насока в развитието на финансирането от страна на МОК е свързана с развитието на олимпийското образование, наука и разпространението на олимпизма в съвременния свят. МОК поддържа програми за провеждане на научни изследвания, подпомага млади докторанти и изследователи работещи по олимпийската проблематика, заделя значителни средства за разпространение на олимпийска книжнина, включително и подпомагане на издаването на такава от отделните НОК. МОК поддържа дейността на Международната олимпийска академия, както и подпомага дейностите на Националните олимпийски академии.

Едно от най-големите културни постижения на МОК е създаването на Олимпийския музей в Швейцарския град Лозана (Олимпийска столица и седалище на МОК) и прилежащия към него информационен център. В бъдеще се предвижда и създаване на Олимпийски телевизионен канал.

Една от модерните тенденции в развитието на олимпийското движение, която се стреми да преодолее противоречията в него е развитието на алтернативни спортни прояви за младежта, чрез които да се преодолее неуравновесения стремеж към медали и постижения на всяка цена. МОК наложи провеждането на Младежки олимпийски летни и зимни игри, в които се утвърждава идеята за превръщане на олимпийските прояви във фестивал за състезателите. На тези

прояви се насърчава освен състезателността, така също и социалното общуване, творческите изяви и културни спектакли за младите хора.

Решаването на проблемите в Олимпийското движение е изключително мащабно начинание, което силно зависи от различни фактори извън олимпийското движение. Те влияят не само върху олимпийското движение, но и върху главните насоки на развитието на спорта като социално явление. Такива са проблемите свързани с хиподинамията на населението на земята, проблема за навлизането на все по-мощни инструменти определящи съзнанието и мотивацията на младото поколение далеч извън спорта – електронната култура на поведение свързана с компютърните технологии, интернет, културата на хедонизма и забавлението, която изтласква съзнанието и потребностите към спортната дейност, загубата на идеята и стремежа за усъвършенстване в духа на хармоничното развитие. Наред с ценностните проблеми, съществуват и редица затруднения свързани с нееднаквото отношение и приложение в отделните общества на олимпийските ценности, които обективно носят в себе си преди всичко белезите на Европейското културно пространство. Не по-малко опасни са тенденциите на превръщането на спорта като свръхзрелище и част от модерната индустрия за забавление и развлечение основана на формирането на една пасивна маса от зрители подлагани на все по-мащабно медийно въздействие с най-различни очертания. В крайна сметка, въпреки изключителния технологичен напредък в света, който би трябвало да улесни и създаде най-благоприятни условия и възможности за всеки един член на обществото да се занимава със спорт, ние днес сме свидетели на обратна тенденция.

Програма 2020 на МОК

http://www.olympic.org/Documents/Olympic_Agenda_2020/Olympic_Agenda_2020-20-20_Recommendations-ENG.pdf

За решаване на част от проблемите и търсене на нови посоки на развитие, МОК прие програмата 2020, в която се декларира стремеж за промени и реформи на цялото спортно движение в света посредством изменения в олимпийското движение.

Намаляване на разходите за наддаване. Включване на устойчивото развитие във всички аспекти на Олимпийските игри

Укрепване на връзките с органите за управление на спорта за хората с различни способности

Намаляване на разходите и засилване на гъвкавостта на управление на Олимпийските игри

Оптимизиране на взаимодействието със заинтересованите страни олимпийското движение

Укрепване и развитие на принципите на олимпизма чрез образователни и културни програми.

Стартиране на олимпийския телевизионен канал

Увеличаване на подкрепата за олимпийските атлети,

Борба за утвърждаване на чисти спортисти участващи в Олимпийските игри

Утвърждаване на Младежките олимпийски игри

Ангажиране на все по-широк кръг от общности и организации за разпространение на олимпийските ценности

Разширяване на прозрачността на управление на МОК

Засилване на самостоятелността на Етичната комисия на МОКС

Разширяване на достъпа да олимпийската търговска марка за некомерсиолна употреба и създаване на нов модел за работа със спонсори в програмите ТОП на МОК

Преразглеждане състава, обхвата и функциите на комисиите на МОК

Др.

Прилагането на целия комплекс от мерки за запазване на олимпийското движение ще се натъкне на значителни проблеми и противопоставяне, но за две години президента на МОК даде ясно да се разбере, че без реформи не е възможно да се решат, както той казва *"Ние сме изправени пред нови предизвикателства на ужасяваща величина"*., вземайки под внимание разпространението на корупцията в световния спорт, политическото вмешателство и връзките му с развитие на допингатлетизма, неефективността на съвременния модел на елитния спорт и др.

Алтернативни изяви на олимпийското движение

Все по-важна роля за развитие на олимпийското движение имат дейностите извън елитния спорт, свързани с разпространението на олимпийските принципи на национално ниво сред младежта в училищата, университетите и спортните клубове. Тази насока на развитие е свързана с насърчаването на проекти за т.н. „Народен олимпизъм“, за който говори Пиер де Кубертен в края на своя живот. Все по-отчетливо в държавите с утвърдена олимпийска култура и авторитет се въвеждат проекти и програми за провеждането на училищни олимпийски прояви. Главното в тези прояви е идеята за обвързването на спорта с възпитанието, културата и изкуството.

Израз на тази политика в международен план е инициативата на председателя на МОК 2001-2013 г. Жак Рош за създаване на Младежки летни и зимни олимпийски игри, както и идеята за Европейски олимпийски игри, осъществена по време на председателството на Томас Бах.

Младежките олимпийски игри имат за цел да възстановят благородния и безкористен облик на олимпийското движение. Идеята за игрите е на Йохан Розенцопф от Австрия, която е приета от МОК през 2007 г на 119 сесия на организацията. Самите игри представляват един младежки празник, в който по примера на старите гърци и идеите на Кубертен, се съчетават спортните изяви с изяви в изкуството и културата.

Първите МЛОИ се провеждат в Сингапур през 2010 г., в които участват 200 делегации с над 3600 състезатели. Първите МЗОИ се провеждат в Инсбрук 2012 г. В тези игри участват младежи от 14 до 18 години. Вторите МЛОИ се провеждат в Нанкин, а зимните МОИ през 2016 г. се провеждат в Лилехамер. Програмата на игрите е умалено копие на състезанията от Олимпийските игри.

МОК подпомага провеждането на Европейските младежки фестивали, които също така се свързват с разпространението на олимпийските идеи и принципи.

Една от насоките от развитието на световния спорт е свързана с развитието на паралимпийското движение, което е предназначено за даване на достойно място и възможност за изява на хора с увреждания. Във връзка с това Параолимпийския комитет, който се подпомага от МОК, след подписване на споразумение през 2001 г, се учредяват Параолимпийски игри.

Първите параолимпийски състезания за хора с увреждания от международен характер стават през 1960 г. В рамките на олимпийските игри през 1988 г. в Сеул се провеждат състезания за хора с увреждания и така в следващите олимпийски игри тази тенденция се утвърждава.

Програмата на параолимпийските игри е твърде специфична, защото в нея се въвеждат различни критерии и дисциплини пригодени за изява на хората с ограничения.

<http://www.paralympic.org/paralympic-games>